10. Metakovsky E., Melnik V., Rodriguez-Quijano M., Upelniek V., Carrillo J. M. A catalog of gliadin alleles: Polymorphism of 20th century common wheat germplasm. *The Crop Journal.* 2018. Vol. 6, No. 6. P. 628–641. DOI: 10.1016/j.cj.2018.02.003

11. Payne P. I., Lawrence G. Catalogue of alleles for the complex gene loci, *Glu-A1, Glu-B1, Glu-D1* which code for high-molecular-weight subunits of glutenin in hexaploid wheat. *Cereal Res. Commun.* 1983. V. 11. P. 29–34.

12. Kozub N. O., Sozinov I. O., Chaika V. M., Sozinova O. I., Janse L. A., Blume Ya. B. Changes in allele frequencies at storage proteins of winter_common wheat under climate change. *Cytol Genet.* 2020. V. 54, No. 4. P. 305–317. DOI: 10.3103/S0095452720040076

13. Kozub N. A., Sozinov I. A., Karelov A. V., Blume Ya. B., Sozinov A. A. Diversity of Ukrainian winter common wheat varieties with respect to storage protein loci and molecular markers for disease resistance genes, *Cytol Genet.* 2017. V. 51, No. 2. P. 117–129. DOI: 10.3103/S0095452717020050

14. Козуб Н. О., Созінов І. О., Бідник Г. Я., Дем'янова Н. О., Созінова О. І., Карелов А. В., Блюм Я. Б., Созінов О. О. Створення ліній пшениці м'якої з транслокацією 1BL/1RS, зчепленою з алелем *Glu-B1al. Захист і карантин рослин* 2017. Вип. 63. С. 77–85.

ПІДБІР МЕТОДУ СТЕРИЛІЗАЦІЇ РОСЛИННИХ ЕКСПЛАНТІВ *CORYLUS MAXIMA* MILL. ДЛЯ ВВЕДЕННЯ В КУЛЬТУРУ *IN VITRO*

Куманська Ю. О., к. с.-г. н., доцент,
Дубовик Н. С., к. с.-г. н., асистент,
Сидорова І. М., к. с.-г. н., доцент,
Сабадин В. Я., к. с.-г. н., доцент
Білоцерківський національний аграрний університет,
м. Біла Церква, Україна

Фундуком (*Corylus maxima* Mill.) називають добірні сорти ліщини, що дають високий урожай. Ще до фундуку відносять гібридні сорти, отримані при схрещуванні з ліщиною понтійською і іншими видами. Фундук – це окультурена форма ліщини, найкращий сорт ліщини. Фундук, як і ліщина відноситься до чагарників сімейства Березові. Плоди фундука великі, витягнуті по формі, відрізняються кращим товарною якістю та більшою врожайністю за звичайну ліщину [1].

Фундук містить у своєму складі вітаміни і корисні речовини, а також є висококалорійним. Фундук – є теплолюбною рослиною.

Вирощування рослин фундука в умовах *in vitro* – найбільш придатний і сучасний метод розмноження культури, який дозволяє швидко отримати вирівняний, безвірусний садивний матеріал у достатній кількості для вирощування в промислових масштабах.

Поверхні органів рослин як правило контаміновані спорами різних мікроорганізмів і грибів (ендогенною та епіфітною мікрофлорою, вірусами). Проте внутрішні тканини вважаються стерильними, хоч і в них можуть знаходитись непатогенні бактерії, котрі не завжди виявляються.

Для введеня в культуру *in vitro* експлантів фундука, їх необхідно простерилізувати. Здебільшого режим стерилізації визначають експериментально для кожного об'єкта [2].

Метою досліджень було підібрати метод стерилізації експлантів фундука для введення їх в культуру *in vitro*.

Дослідження проводилися в умовах міжкафедральної лабораторії «Біотехнології рослин» Білоцерківського НАУ.

Вихідним матеріалом були експланти сортів Косфорд, Галле (*Corylus maxima* Mill.). Було відібрано вихідні рослини фундука, які мали відсутні симптоми вірусних і бактеріальних хвороб та карантинних об'єктів. Одержані експланти з них використовувались для отримання асептичної культури.

Нами було досліджено два методи стерилізації рослинних експлантів досліджуваних сортів *Corylus maxima* Mill.

Перший метод включав використання верхівкових і латеральні бруньок, які стерилізували 96 % етанолом і хлорним розчином («Білизна» і дистильована вода у співвідношенні 1:1).

Другий метод: верхівкові та латеральні бруньки стерилізували, за використання перекисі водню 25 % і 96 % етанолу.

Простерилізовані бруньки культивували у скляних банках на живильному середовищі WPM (модифіковане). Через 14 днів інфіковані експланти вибраковували, а ті, що прижились, пересаджували на живильне середовище для подальшого розмноження в умовах *in vitro*.

Результати досліджень показали, що кращим методом стерилізації експлантів фундука є другий, за використання перекисю водню 25 % і етанолу 96 %.

Література:

1. Фундук. URL: https://agrus.ua/ua/new/Funduk/

2. Куманська Ю. О., Сидорова І. М. Особливості введення в культуру *in vitro Vaccinium corymbosum L.* Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «*Сучасні аспекти підвищення продуктивного та адаптивного потенціалу сільськогосподарських культур у контексті європейського зеленого курсу*», присвячені 110-річчю від дня заснування Миронівського інституту пшениці імені В. М. Ремесла НААН, 135-річчя від дня народження Єремеєва Івана Максимовича, 125-річчю від дня народження Фрідріха Антона Йосиповича, 115-річчя від дня народження Ремесла Василя Миколайовича. 16 листопада, 2022. с. Центральне. С. 168.

ВРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ВИНОГРАДУ ЯК ОСНОВА СОРТУ

Ласкавий В. М., к. с.-г. н.,
Гетьман Н. Г.
Інститут олійних культур НААН,
с. Сонячне, Запорізький р-н, Запорізька обл., Україна

Одним із шляхів збільшення виробництва винограду столового та технічного напрямів використання є удосконалення сортименту виноградних насаджень. Кожен сорт винограду висуває свої конкретні вимоги до комплексу екологічних умов. Для отримання виноградно-виноробної продукції з регламентованими показниками якості необхідно дотримуватись відповідності екологічних умов територій вирощування винограду вимогам цих сортів [1].

У виноградарстві роль сорту значно зростає у зв'язку з тим, що помилка в його виборі позначається упродовж тривалого часу. Ступінь і характер прояву агробіологічних показників сортів в конкретних умовах вирощування визначає рівень і стабільність врожайності, життєздатність, стійкість до стресових чинників середовища та ін. [2].

Врожайність один з важливих показників продуктивності винограду. Високий та стабільний рівень урожайності, який практично не залежить від зміни умов вирощування, забезпечує прибуток і рентабельність виробництва винограду. Аналізуючи рівень урожайності досліджуваних столових та технічних сортів винограду, слід відзначити, що випробування проводились в богарних умовах [3].

Об'єктом досліджень є 8 столових сортів винограду різного строку достигання та 7 технічних сортів винограду селекції ННЦ «ІВіВ ім. В. Є. Таїрова».

Під час збору врожаю проводили визначення середньої маси гроно, врожайності з куща кожного досліджуваного сорту винограду. Облік врожаю проводили двічі. З початку попередній облік, а другий під час збору врожаю.

Попередній облік врожаю полягає в підрахунку всіх грон на облікових кущах. Під час збору врожаю зважується і підраховується кількість зібраних грон. В подальшому